

'Geweld tegen leraren neemt niet toe'

Volgens deskundigen worden incidenten laatste jaren wel extremer

Komt agressie tegen leraren vaker voor? Nee, zeggen onderzoekers, maar de incidenten worden wel harder. Alle aandacht van overheid en hulpverleners ten spijt. „Kinderen zien het op tv.”

Door onze redactie onderwijs
ROTTERDAM, 14 JAN. Een vijftienjarige vmbo-leerling van de Aloysiuschool uit Hilversum stopt in 2002 xtc-pillen in de thee van een lerares. 24 leerlingen zien de vrouw onwel worden, maar doen niets. Ze overleeft, maar moet maanden thuis herstellen.

Het incident is, net als de dodelijke schietpartij van gisteren in Den Haag, een uitwas. Tragisch weliswaar, maar excessief geweld tegen leraren is volgens onderzoekers zeker niet aan de orde van de dag. „Sinds 1990 is het aantal geweldsdelicten redelijk stabiel”, zegt psycholoog Huub Buijssen. Hij schreef met Mathilde Bos in 2002 het boekje *Lesje geleerd*, een handleiding voor scholen om te leren omgaan met geweld. De meeste leraren zelf zeggen volgens een enquête van de Algemene Onderwijsbond dat het geweld op school niet erger is dan enkele jaren geleden.

Hoe groot is het probleem dan wel? Twee jaar geleden hield de KPC Groep een enquête onder leraren naar agressie. Meer dan de helft van de ondervraagden (53 procent) kreeg in één jaar tijd te maken met agressie van ouders, leerlingen of collega's. Tweederde van deze groep werd in de gangen van de school lastiggevallen, 5 procent zelfs thuis.

In veruit de meeste gevallen gaat het niet om fysiek geweld. Van alle leraren is 39 procent in één jaar uitgescholden door een leerling, 3,2 procent zegt seksueel geïntimideerd te zijn en 1,5 procent is geschopt of geslagen door een leerling. Eenderde van de leraren zegt geestelijk gekwetst te zijn door ouders.

„Van een algemene verharding kun je niet spreken”, zegt onderzoeker Henk Kleijer van het instituut voor maatschappijwetenschappen SISWO van de Universiteit van Amsterdam. „Daar wijzen de cijfers niet op.” Maar, zegt hij, het aantal extreme voorvallen op school lijkt wel toe te nemen. Met name op grote scholen met veel allochtone achterstandsléerlingen doen zich steeds meer excessieve geweldsdelicten voor. Kleijer: „De drempel naar extreem geweld is minder hoog dan vroeger. Kinderen zien het vaker om zich heen, in hun eigen omgeving en op televisie.”

Kennelijk, zegt onderzoeker Ton Mooij van het Instituut voor Toegepaste Sociale Wetenschappen (ITS), kunnen overheid en hulpverleners deze tendens niet keren.

De politie doet sporenonderzoek in de kantine van het Haagse Terra College. (Foto Roel Rozenburg)

„Zij maken steeds meer werk van de aanpak van geweld op school.” Mooij concludeerde in 2001 dat overheidsmaatregelen het aantal geweldsdelicten op school niet hebben kunnen terugbrengen, maar dat het aantal geweldsdelicten op ongeveer hetzelfde peil blijft.

Toenmalig staatssecretaris Netelenbos begon medio jaren negentig met het project *De veilige school*, waarin zij de scholen aanspoorde om meer werk van veiligheid te maken. De Tweede Kamer komt ook regelmatig met voorstellen om geweld op school tegen te gaan, variërend van het invoeren van detectiepoortjes tot het het vak

papieren plannen, zegt Mooij.

Sommige maatregelen om geweld tegen te gaan, zegt Mooij, zijn relatief makkelijk in te voeren, maar komen maar zelden van de grond. Al zijn excessen natuurlijk niet te voorkomen. „Neem bijvoorbeeld de eerste schoolweken. Een school moet proberen om meteen duidelijk te maken wat de regels zijn en in het begin strak bijhouden of de leerlingen zich daar aan houden. Wat je nu vaak ziet is dat leerlingen na een week of zes zelf het heft in handen nemen. De school kan dan alleen nog maar reageren.”

Een groot probleem is het taboe dat nog steeds op het onderwerp rust, zegt oud-

rector en directeur Dick de Wolff van de Educatieve Faculteit Amsterdam. Hij biedt op zijn school sinds dit jaar de module *Omgaan met agressie* aan, om studenten voor te bereiden op de taai schoolpraktijk. „Een school die te maken krijgt met agressie voelt zich kwetsbaar tegenover ouders en leerlingen. Juist omdat de meeste gevallen onbesproken blijven, neemt het gevoel van onveiligheid toe.”

Bovendien, zegt hij, is er steeds minder geld beschikbaar voor kleinschalige projecten om probleemleerlingen goed op te vangen. Toen hij nog rector was van een middelbare school in Almere, kwamen de scholen in die stad vaak bij elkaar om op-

lossingen te bedenken voor deze scholieren. „We bekeken per leerling of hij niet beter naar een andere school geplaatst kon worden. Juist voor dit soort projecten is tegenwoordig geen geld meer.”

Psycholoog Buijssen denkt dat ook basisscholen meer betrokken moeten worden bij de preventie van agressie op school. „In de Verenigde Staten hebben veel scholen sinds enkele jaren lesprogramma's ingevoerd waarin kinderen op jonge leeftijd leren conflicten op te lossen zonder geweld. In Nederland komt dat nog niet veel voor. Juist in die leeftijd kunnen ze nog leren dat ze er niet meteen op los moeten slaan als ze kritiek krijgen.”

TERRA COLLEGE

'Het ging hier juist erg goed'

vier scholen. Heijnen: „Ik ben al meerdere malen op bezoek geweest, ook al omdat de school veel deed aan het plaatsen van leerlingen met problemen.”

Hans van Wieren coördineerde het Onderwijskansenplan, een landelijk programma om achterstanden bij leerlingen te bestrijden.

Volgens Heijnen kan een dergelijk incident overal gebeuren. „Het

college heeft alle maatregelen, op detectiepoortjes na. Er hangen bewakingcamera's, er wordt veel gesurveilleerd, er is een schoolwijkagent actief. Er worden veel buitenschoolse activiteiten georganiseerd. Recent heeft ex-tennisser Richard Krajicek de sportvoorziening geopend.”

Vorig jaar ging de Hein Roethof-

ous naar het project 'Trek de Lijn', waar leerlingen van het Terra College bij waren betrokken. De tramlijnen 8 en 9 werden veiliger gemaakt door leerlingen zelf te laten surveilleren. Passagiers op deze tramlijnen voelden zich vaak onveilig door wangedrag van leerlingen.

Wethouder Heijnen wijst er ook op dat een van de andere vestigingen

van de school onlangs in een Elsevier-onderzoek naar middelbare scholen bij de beste zestien van Nederland eindigde.

Vanmiddag om twee uur gaf het Terra College een persconferentie op het stadhuis Heijnen: „Dit is een initiatief van deschool, wij verlenen alleen de faciliteiten. Onze prioriteit ligt bij de opvang van de leerlingen en leerkrachten, ook

van andere scholen in Den Haag.”

„Het ging net ontzettend goed op deze school”, zegt adjunct-directeur Dik Hooijmeijer van de Stichting Welzijn Escamp, die nauw bij de school is betrokken. Vijf medewerkers van de stichting werkten aan een project op de school.

Heijnen: „We hebben ervoor gezorgd dat er een bioscoop in de aula kwam. De school zou zes dagen in de week open zijn. Binnenkort zouden we een buurthuis in de school openen, een restaurant, allemaal gerund door de leerlingen zelf, om ze meer verantwoordelijkheid te geven.”

Geweld gepleegd door leerlingen

Door een onzer redacteurs
ROTTERDAM, 14 JAN. Een overzicht van geweldsincidenten op scholen in de afgelopen jaren.

December 1999: Op het Regionaal Opleidingscentrum De Leijgraaf in Veghel raken een docent en vier leerlingen gewond als een scholier het vuur opent in een computerlokaal. Het ging om eervraak. De jongen die de kogels afvuurde deed dat onder druk van zijn vader. Die wilde de vriend van zijn dochter doden.

November 1999: Vier leerlingen van het Ashram College in Alphen aan den Rijn slaan een 40-jarige docent in elkaar op het schoolplein van de scholengemeenschap. Aanleiding voor de vechtpartij is onenigheid tussen de leerlingen die de leraar probeert te sussen. Het slachtoffer loopt kneuzingen en blauwe plekken op.

Januari 2001: Een boze vader mishandelt met een honkbalknuppel de interim-directeur van

de Borgloschool in Deventer. Het slachtoffer breekt zijn onderarm. Volgens de dader heeft de interim-directeur zijn dochter ten onrechte aangesproken op haar gedrag.

Februari 2001: Twee ouders uit Deventer slaan een leerkracht met een hockeystick wegens onenigheid over de schooladviezen aan hun kinderen. De leraar loopt beenletsel op. Ook de directeur en een conciërge krijgen klappen als de man en vrouwom uittegragen.

Oktober 2002: Familieleden van een basisschoolleerlinge mishandelen een leraar in Amsterdam-Noord tot bloedens toe. Een gesprek met de docent loopt uit op een handgemeen. De drie vrouwen en twee mannen komen verhaal halen omdat het meisje moet nablijven.

November 2003: Een leraar van een middelbare school in Amsterdam krijgt klappen van een 16-jarige leerling. De politie arresteert de jongen.

